

Mámin seznam

Matčina životní ponaučení pro manžela
a syny, kteří tu po ní zůstanou

ST JOHN GREENE

ST JOHN GREENE

spolu s Rachel Murphyovou

Mámin seznam

*Matčina životní ponaučení pro manžela
a syny, kteří tu po ní zůstanou.*

MLADÁ FRONTA

Z anglického originálu přeložila Jana Mandelíková.

MUM'S LIST

Copyright © St John Greene and Rachel Murphy, 2012

All rights reserved

First published in Great Britain in the English language by Penguin Books Ltd.

Translation © Jana Mandelíková, 2012

Photo © Northcliffemedia

Pro Kate

Tyhle vzpomínky měly být jen naše, až budeme šediví a staří.

*Tuhle knihu jsem napsal pro tebe, abych naše vzpomínky
navždycky uchoval. Je to svědectví o naší lásce.*

Nekonečně celé lány, Singe, Reef a Finn

Poděkování

Tahle kniha by nespátřila světlo světa, kdyby nebylo novinářů ze South West News Service, kteří se mnou udělali rozhovor po Katině smrti a napsali úplně první reportáž o Mámině seznamu pro média.

Literární agent Jonathan Conway z Mulcahy Conway Associates sehrál rovněž stěžejní roli, protože mě představil mému vydavateli, Penguin Books. Děkuji Vám, Jonathane, za Vaši profesionalitu, výborné rady a vedení v celém procesu. Rovněž chci poděkovat své editorce Katy Follainové a její asistentce Tamsin Englishové z vydavatelství Penguin za to, jak byly srdečné a nadšené a že byly na kluky tak laskavé.

Rachel Murphyová, která Mámin seznam napsala, byla úžasná. Rachel, jsi trpělivá a starostlivá, a jsem si jistý, že pomohlo, že máš také děti. Jak se ti povedlo dostat se do mé hlavy za tak krátkou dobu a napsat tuhle knihu tak obratně, je pro mě naprostou záhadou. Napsalas to přesně tak, jak bych si přál, abych to byl schopný napsat sám, a nedokážu ti za to dost poděkovat.

Rovněž bych ze srdce rád poděkoval Katiným rodičům, Christine a Martinovi, a jejímu bratru Benovi. Všichni jste mi poskytli nevyslovitelnou lásku a podporu a činíte tak i nadále. Vždycky se na vás mohu spolehnout a Reef a Finn vás velice milují.

Díky náleží rovněž mé rodině, která tu pro mě vždy byla. Nedělní obědy mého táty si zasluhují speciální zmínku,

protože byly doby, kdy to bylo naše jediné domácí jídlo. Můj bratr a sestry mi také pomáhali vzmužit se a jsem vám všem moc vděčný za to, že jste mi dali najevo, jak moc vám na mně záleží, a povzbuzovali mě, abych šel dál. Matte, tvoje podpora byla fantastická a nikdy nezapomenu, jak jsi mi dělal společnost za dlouhých večerů po Katině smrti, zavolals mi nebo se zastavil na kafe, když už kluci spali a v celém domě bylo ticho.

Všem mým blízkým přátelům – vy víte, o koho jde. Kate by byla naprosto ohromená, kdyby viděla vaši pomoc a podporu. Vždycky jste byli na druhém konci telefonní linky, když něco začalo drhnout a já si potřeboval promluvit. Kate by byla na vás na všechny moc hrdá.

Prolog

„Co budeš pít?“ zeptal se mě bratr.

Stál u baru, usmíval se a byl očividně rád, že mě vidí. Mimoděk jsem se ohlédl přes rameno a obrátil se na Kate.

„Co si dáš?“ zeptal jsem se jí.

V klubu byl velký hluk a všude kolem nás blikala světla. Viděl jsem obrys Katiny postavy, který se rýsoval na pozadí diskotékových světel a umělého kouře. Vypadala v tom pološeru nádherně, ostatně jako vždycky. V jejích bledě modrých očích to zajiskřilo a ucítil jsem, jak mi stiskla ruku. O zlomek vteřiny později se mi leknutím sevřelo srdce, když mi to docvaklo.

Kate totiž vedle mě ve skutečnosti nestála. Byla to jen iluze, mlhavý stín toho, co bych si tak zoufale přál zase vidět. Byl jsem tak zvyklý na Kate po mém boku, že mě mysl ošálila.

Cítil jsem, jak rudnu v obličeji, a otočil jsem se zpátky k bratrovi, který na mě zíral s otevřenými ústy.

„Proboha, Singi, jsi v pořádku?“ zeptal se nervózně.

Slavili jsme osmnácté narozeniny jeho přítelkyně a Matt byl hrozně rád, že jsem přijal pozvání na oslavu tak brzy od Katiny smrti. Byl to můj první velký večírek s někým z rodiny od chvíle, co mě opustila, a kvůli všem jsem si přál, aby to proběhlo dobře.

„Neboj, jsem v pohodě,“ řekl jsem a myslel to vážně.

„Určitě?“

„Ano, určitě. Neboj, nezbláznil jsem se! Zvyk je železná košile, toť vše. Pojd', dáme si něco k pití.“

Matt se na mě s ulehčením usmál a já mu úsměv oplatil. Tak rád jsem Kate znovu viděl, pomyslel jsem si, ale nahlas jsem to neřekl. Umřela teprve před necelým měsícem a její zjevení mi nenápadně připomnělo, jak čerstvý je můj zármutek a jak moc mi chybí.

Vrhl jsem se do víru večírku a snažil se uklidnit další lidi, kteří moc nevěděli, jak se mnou mluvit. Utěšovalo mě, že mi je Kate pořád tak nablízku. Byla mrtvá, ale to neznamená, že by přestala být součástí mého života. Jak by taky mohla? Ona byla můj život, přestože jsem musel dál žít bez ní.

V jednu chvíli jsem se ocitl sám a sledoval mladé lidi na parketu, jak si užívají. Stejně jako já a Kate, když jsme byli v jejich věku, a vlastně stejně jako skoro celou dobu našeho společného života. Hluk a smích teenagerů kolem mě mi připomněl naše první schůzky. Vybavil jsem si bezstarostně tančící náctiletou Kate v těsných džínách. Na svůj věk tenkrát vypadala starší a nikdy neměla problém dostat se do nočního klubu, dokonce ani v šestnácti ne. Vždycky bez skrupulí nakračela před ochranku, sebevědomě se usmála a zavrtěla, což nikdy nezklamalo; já jsem naopak musel často prokazovat svůj věk, přestože jsem byl o pět let starší. Kate vypadala vždycky úchvatně a na tanečním parketu v záři blikajících světel a laserů jsem neměl oči pro nikoho jiného. Její oči se vpíjely do mých a já měl pocit, jako by byla jedinou osobou v celé místnosti.

Po nočním klubu jsme si s Kate často ještě vyrazili na půlnoční piknik nahoru do Priddy v Mendipských vrchách. Vidím ji, když jí bylo sedmnáct, jak sedí na dece pod hvězdami, hledá družice a poslouchá koncert žab a hmyzu. Tohle místo

měla Kate nejradši na celém světě. Nebyl tu žádný světelný smog a hvězdy zářily tak jasně, až jsme měli pocit, jako bychom byli jen sami dva v nějakém obřím planetáriu. Vdechoval jsem vůni jejího parfému mísící se se sladkou vůní vlhké trávy a celé hodiny jsme si povídali a vpíjeli se jeden do druhého.

Ta vzpomínka mě zahřála u srdce. Kate a já jsme byli spřízněné duše a bylo tomu tak víc než dvacet let. Měl jsem štěstí? Sledoval jsem všechny ty mladé lidi na večírku, kteří měli celý svůj život před sebou, a cítil jsem velký vděk, že jsme se s Kate poznali tak brzy a mohli jsme spolu strávit mnoho šťastných let. Tohle nám rakovina nikdy nemůže vzít.

Katina diagnóza nám sebrala vítr z plachet, velmi jemně řečeno. Ta špatná zpráva přišla doslova pár týdnů poté, co se Reef, náš malý chlapeček, uzdravil z neskutečně vzácné a agresivní formy rakoviny; tím to bylo krutější a nešťastnější. Vzpomínám si, že jsem se zoufale snažil najít něco pozitivního. Moje silná Kate bude přece bojovat jako lvice, myslel jsem si. Reef přežil nemoc s mnohem horší prognózou, takže Kate ji přece musí také porazit, o tom nebylo sporu. Reefovi zůstala po rakovině lehce oslabená levá noha, což mu narušovalo držení rovnováhy, ale šzil se s tím pozoruhodně dobře a většina lidí neměla vůbec tušení, že je oficiálně vedený jako zdravotně postižený. Věděl jsem, že Kate prokáže stejnou nezdolnost, ať už s ní rakovina zamává, jak chce.

Vždycky jsme žili naplno. Projeli jsme celý svět a každý společný den jsme si užili. Ničeho v minulosti jsme nelitovali, což byl velký dar. Nejpozitivnější ze všeho ale byla jistota, že ať už bude nemoc jakkoliv náročná, Kate se bude snažit vymáčkout z každé minuty každého dne co nejvíc.

Tuhle knihu jsem začal psát rok poté, co Kate odešla, a dnes

vám tedy mohu říci, že ani mě ani chlapce Kate nezklamala. Byli jsme na ni pyšní až do posledního dne a stále jsme. Přestože byla v předchozích měsících na smrt nemocná, vzala kluky na výlet do Disney Worldu a do Laponska a trvala třeba i na tom, že je jen pár dní před svou smrtí vezme do Bristolu na pantomimické představení Sněhurky, i když dostat se tam na vozíku s kyslíkovými bombami se ukázalo jako větší pantomima než samotné představení!

A také vytvořila Mámin seznam, na který přidávala věci až do úplného konce svého života. Kate se nechtěla stát nesmrtelnou a byla by rozpačitá z velkého mediálního zájmu, který seznam přitáhl a který způsobil, že mě lidé žádali, abych napsal tuto knihu. Ten seznam byl určen pro nás, nepsala ho kvůli sobě. Byl jsem to já, kdo ji mimoděk vybídl, aby ho sepsala – když jsem se k ní jednou v posteli přitulil a položil jí otázku: „Co když mě opustíš?“

Kate byla oddaná matka a milující žena. Chtěla mi podat pomocnou ruku, abych i bez ní dokázal naše chlapce co nejlépe vychovat. Když jsem si po její smrti přečetl hotový seznam, alespoň jsem se necítil tak osaměle. Katin duch v něm žil dál a já jsem jí byl neskonale vděčný, že ho na prahu smrti s tak velkým úsilím dokončila. Měl jsem něco, co mě stále pojilo s mou báječnou ženou, a to mě velmi utěšovalo.

Myslím, že se někteří lidé obávali, jaký vliv bude mít seznam na můj život. Co když bude díky němu Katina přítomnost natolik silná, že nikdy nepřestanu truchlit? Co když mě bude k minulosti poutat tak pevně, že se nebudu moci nikdy posunout dál?

Já sám jsem to ale takhle nikdy necítil a neměl žádné pochybnosti. Katin seznam pro mě byl především neuvěřitelný dar. Dodal mi jistotu, že mě povede, že se k němu můžu

kdykoliv uchýlit a pomůže mi vybudovat báječnou budoucnost pro naše děti.

Pořád ještě netuším, jak dlouho mi bude trvat, než splním všechna Katina přání, nebo jestli se mi to vůbec někdy povede. Něco může trvat celý život. Jedna věc je ale jistá – každý krok činím, jak nejlépe dokážu, na památku své úžasné ženy Kate.

1. kapitola

„Dávej klukům dvě pusy, až tu nebudu“

„Zvládli jsme to!“ Kate se zachichotala. Její smích. Blond vlasy. Chrupově modré oči. Pohlédl jsem na svou krásnou ženu. Uměla mě rozesmát. Stačilo mi to její drzé zahihňání a už to jelo. Tehdy jsem se rozesmál a nemohl jsem přestat. Padl jsem do mokrého písku, stáhl Kate k sobě a z plna hrdla se smál. Připomnělo mi to ten den před více než dvaceti lety, kdy jsem ji požádal o ruku. Nechal jsem ji tenkrát záměrně spadnout na lyžích do hromady prašanu, skočil jsem za ní a vytáhl z kapsy zasnubní prsten. Zachichotala se a políbili jsme se, stejně jako teď. Tenkrát jsem se smál, protože se mi ulevilo, že se chce stát mou ženou, a protože jsem byl šťastný, když jsem si představil, že celý život strávím s tak úžasnou bytostí. Teď jsem se také smál úlevou a štěstím, ale z jiných důvodů.

Cítil jsem, jak mě starosti opouštějí, unikají mými zády do mokrého písku, a zaplavil mě nával radosti a optimismu do budoucnosti, což se mi už hodně dlouho nestalo. Přišla vlna a smáčela nám nohy. Oba s Kate jsme vyjekli a přitiskli se k sobě ještě těsněji. Když voda opadla, cítil jsem, jak z nás smývá hrůzu a temnotu posledních tří let a odplavuje je s sebou do moře. Slunce zářilo a navracelo světlo a teplo zpět do našich životů.

Znovu jsme ulehli do písku a drželi se za ruce. Přemýšlel jsem o tom, jak moc se život pro mě i pro Kate v mnoha

směrech obrátil; ale že se na druhou stranu v mnohém nijak nezměnil. Měli jsme teď dvě děti, naše drahé chlapečky Reefa a Finna, ale duchem jsme se pořád cítili jako dva lehkomyšní teenageři, těšící se na další dobrodružství. A teď jsem si byl jistý, že už nás nic nemůže zastavit.

Zvedli jsme se na lokty a sledovali, jak se kluci honí po pláži. Bylo léto roku 2008, jen pár týdnů před Reefovými čtvrtými narozeninami. „Je nám to velice líto, ale je možné, že Reef nepřežije déle než pár dní.“ Vzpomněl jsem si na mrazivý šok z těch slov, která jsme si vyslechli v jeho osmnácti měsících, když jsme se dozvěděli, že má rakovinu. Jako kdyby mi někdo na hrud' vyklopil kýbl ledu, zmrazil srdce a rozdrtil plíce. Když jsem se snažil chytit dech, srazila mě další zdrcující zpráva. Doktoři nás varovali, že pokud přežije, bude náš chlapeček invalidní. „Je nám to moc líto, ale je možné, že Reef nebude chodit.“

Když jsem na to teď vzpomínal, připadalo mi to jako scénář k filmu nebo román ze života někoho cizího. Bylo naprosto neuvěřitelné, že náš syn, o kterého jsme ve dne v noci pečovali a plakali nad ním pokaždé, když potřeboval krevní transfúzi nebo další dávku chemoterapie, byl tentýž bezstarostný kluk, který teď běhal po pláži. Byl to náš zázrak.

Usmál jsem se na Kate. Z jejího výrazu jsem poznal, že přemýšlí o něčem podobném. Odpočívala tady vedle mě na břehu moře a překvapilo mě, jak mladě vypadá. Ty dvě vrásky mezi obočím, které jsem si na její jemné pokožce zvykl vídat, se rozplynuly. Vypadala zase jako holka, jako ta bezstarostná Kate, jakou jsem znal dřív, předtím, než náš svět ovládl strach, starosti, smutek a bolestná bezmoc, kterou cítíte, když máte nemocné dítě.

„Koukni na Reefa, jak běhá!“ zahihňala se Kate. „Zvládl to!“

Dokonce i její hlas byl mladší a nenucenější. „Zvládli jsme to!“ Oči jí zářily stejně, jako když jsme se jezdili potápět. Těšival jsem se na ten okamžik, kdy si Kate stáhne z obličeje masku, protože vždycky zářila jako duha, jako by tropickým rybám ukradla třpytivé šupiny a elektrizující proužky. A stejně tak se tvářila i teď, když si vychutnávala pohled na honícího se Reefa a Finna.

„Singi, to je neuvěřitelné. My máme takové štěstí.“ Přikývl jsem a usmál se. Moje stará Kate se vrátila. Štěstí nejspíš nebylo to slovo, které by asi použili jiní, ale Kate to tenkrát takhle řekla, a přesně proto jsem ji tolik miloval. Jiní lidé by třeba zahořkli, nebo by se cítili ukřivdění, ale Kate ne. Přijímala život takový, jaký byl, a vždycky se na věci snažila dívat z té lepší stránky.

„Nechytíš, nechytíš!“ zaslechl jsem, jak Finn Reefa provokuje. Stočil jsem pohled na Reefova mladšího bratříčka. Na to, že mu byly teprve dva roky, uměl Finn běhat neuvěřitelně rychle a dával Reefovi pěkně zabrat. Všichni říkali, že Reef je přemýšlivý po Kate, což jsem musel uznat, zato Finn byl moje miniaturní kopie: drzý, divoký, veselý a blázen do sportů. On byl také náš zázrak. Vzpomněl jsem si, jak mi Kate zavolala, že začala předčasně rodit, a srdce se mi znovu sevřelo úplně stejně jako tenkrát. Když Reefovi našli v břiše bulku, dostala se Kate do hrozného stresu. Čekali jsme na výsledky testů, podle kterých nám měli říct, o jakou bulku se přesně jedná, a Kate začaly kontrakce. Byla teprve v sedmém měsíci – příliš brzo na to, aby začala rodit.

Koukal jsem, jak Finn lítá po pláži, a děkoval Bohu, že máme ty šílené dny v nemocnici za sebou. Oba naši chlapečci byli v ohrožení života. Jeden ležel v inkubátoru s intenzivní péčí, druhému našli rakovinu v pánevní oblasti.

Jaké byly naše šance? Mělo smysl takhle uvažovat? Bylo to šílené. Stalo se to teprve před pár lety, ale jako by to bylo z jiného života.

Zhluboka jsem vydechl a vypustil jsem vzpomínky na strach a úzkost do mořského vzduchu. Kluci výskali a skákali, nic je netrápilo a já nad nimi žasl. Kamarádi nám dali přezdívku „Úžasňákovi“. „Vy jste tak úžasná rodina,“ říkali nám před tím neštěstím, co nás potkalo, a pak i po něm. V ten den, kdy se Kate po mém boku usmívala a naši synové si spolu šťastně hráli, jsem cítil, že to tak je. Potkalo nás neštěstí, ale zvládli jsme to se ctí a zvítězili jsme. Měl jsem opravdu úžasnou rodinu.

Na tenhle slunečný den jsem si vzpomněl, když jsme o rok a půl později seděli v autě s výhledem na oblázkovou pláž v Clevedonu. Bylo 20. ledna 2010 a místo slunečních paprsků na obloze visely ocelové mraky. Chlapci byli zapnutí v autosedačkách; rozhodl jsem se, že si sednu dozadu mezi ně. Vystoupil jsem z auta a roztrásl se, když mě vítr udeřil do obličeje. Kéž bych tak dokázal zahnat mraky a přivolat sluníčko. Sáhl jsem si na kapsu u kabátu, abych se přesvědčil, že tam mám žvýkačky. O tom jsme totiž s Kate mluvili. Kluci už hrozně dlouho škemrali, jestli by si někdy nemohli žvýkačku dát, a my se rozhodli, že tohle je přesně ten čas na zvláštní odměnu.

„Kluci, musím vám říct něco strašně moc důležitého a strašně moc smutného,“ řekl jsem a přitáhl si je blíž k sobě. Ucítil jsem, jak se mi z každé strany do žeber zavrtalo malé ouško. Uvnitř hrudníku mi srdce utíkalo tak splašeně, až jsem měl strach, že to kluky vyděsí. Zhluboka jsem se nadechl a pokusil se tlukot uklidnit.

Vyzvedl jsem kluky ze školky a ze školy, zamířili jsme rovnou na naše oblíbené místo na pláži v Clevedonu a během krátké cesty jsem se snažil, aby bylo všechno pokud možno jako normálně. „Jak jste se dneska měli?“ zeptal jsem se a okamžitě toho zalitoval. Ať řeknou cokoliv, stejně to bude jen horší. Nevím, co odpověděli. Řídit bezpečně auto a předstírat, že jsem jako každý jiný rodič, který v chladném středečním odpoledni vyzvedává děti ze školy, mě stálo veškerou energii.

Dneska ráno jsem si do diáře napsal: „Proboha, to je má nejhorší chvíle.“ Teď jsem měl pocit, že to je snad ještě horší. Reef a Finn v parádních školních uniformách soustředěně naslouchali, čekali, až jim sdělím onu důležitou a smutnou zprávu. Své myšlenky jsem upnul k nim. Byli tak hodní a poslušní. Bezděky jsem se zlehka usmál a počechral je ve světlých vlasech. Pomyslel jsem si, že se mi až doteď dařilo své pocity dobře skrývat, a tolik jsem si přál, abych jim nemusel říkat, co se ráno stalo. Přál jsem si, abych si s nimi mohl jako ostatní rodiče po cestě ze školy povídat o kamarádech, o domácích úkolech nebo o tom, co budeme mít dneska k večeři. Nevěděl jsem, co mám říkat, jak jim to sdělit, a pevně jsem je k sobě na chvíli přitiskl, zatímco jsem se snažil ovládnout svůj dech a zadržet slzy.

„Řekni, co máš na mysli,“ měl jsem pocit, že mi Kate šeptá do ucha. Její hlas byl laskavý a povzbudivý, ale bodl mě přímo do srdce. Vzpomněl jsem si, že přesně tohle říkala před pár týdny, když ležela v posteli a sepisovala svůj seznam. „Vím, že je hrozně důležité říkat, co má člověk na mysli, a chci, aby se to kluci naučili,“ vysvětlila mi a pak zapsala do svého diáře bod číslo čtyři: „*Nauč je prosím říkat, co mají na mysli.*“ Ve škole a v nemocnici mi to také radili. Nemá cenu chodit kolem

horké kaše, nebo se vyjádřit nejasně, zdůrazňovali, protože by chlapci mohli získat falešnou naději nebo z toho být zmatení.

Odkašlal jsem si a natočil jsem se tak, abych jim oběma viděl do tváře. Byl jsem nucen říct to rovnou. „Je mi moc líto, co vám, kluci, musím říct,“ začal jsem nakřáplým hlasem. Hleděly na mě dvoje světle modré oči, ve kterých jsem v tu chvíli zahlédl Kate, a cítil jsem, že mě sleduje i ona. Vzpomněl jsem si, jak plakala, když si přála, aby si mohla vyměnit místo s Reefem, když tenkrát trpěl, a teď jsem tomu naprosto rozuměl. Kdybych dokázal na svá bedra přenést bolest za oba chlapce, udělal bych to; jenže v tomhle jsem jim nemohl pomoci.

Jejich očka se teď upírala na můj obličej a jako malé baterky ve slábnoucím světle pátrala po náznaku toho, co jim chci říct. Bylo jim teprve čtyři a pět, na tohle byli ještě moc malí. Neklidně jsem polkl, cítil jsem, jak rudnu v obličejí, a marně jsem se snažil zadržet slzy.

„Maminka umřela. Už se z nemocnice nevrátí. Umřela dneska ráno.“ Když jsem ta slova slyšel vycházet z úst, zalykl jsem se a zhroutil se. Chlapci se ke mně přitiskli a všichni tři jsme plakali, drželi jsme jeden druhého v náručí a vydechovali horký dech do zimního vzduchu.

„Je teď maminka v nebi?“ popotáhl nakonec Reef.

„Ano,“ řekl jsem.

„A sedí na obláčku?“ polkl.

„Ano,“ řekl jsem a rychle dodal: „Můžeš si představovat, že pluje na obláčku, jestli chceš.“

Radili mi, abych neříkal věci jako: „Maminka usnula,“ protože pak by se kluci mohli bát večer usnout, nebo by si mohli představovat, že by se jednoho dne mohla probudit. Nechtěl jsem, aby věřili tomu, že maminka vážně sedí v nebi

na obláčku, protože to nebyla pravda, ale říkal jsem si, že si to tak Reef může klidně představovat, jestli chce.

Zase jsme byli chvíli potichu. Jen jsme tam seděli, tiskli se k sobě a plakali, dokud nás nevyrušil vzdálený hukot motorů. Vyhledli jsme ven z auta přes zamlžené zadní sklo. Usazenýma očima jsme sledovali dva letouny, které nám proletěly nad hlavami kolmo na sebe a na zamračené šedivé obloze za sebou zanechaly dokonalý bílý kříž.

„Koukněte, máma nám posílá pusu,“ řekl Reef a všichni jsme plakali dál.

Ted' jsme byli jen my tři. Pocítil jsem to velmi naléhavě, když jsme se k sobě choulili v našem vlastním zadýchaném obláčku a sdíleli spolu stejný vzduch i stejnou bolest. Vzlykali jsme dobrou půlhodinu a nevnímali, že se stmívá a ochlazuje. Slané slzy mě štípaly na tvářích a klukům na jejich obvykle růžových tvářičkách naskákaly červené skvrny. Dokázal bych plakat celé hodiny a dny, ale když tiché vzlyky a přerývaný pláč kluků poněkud ustávaly, poznal jsem, že už to stačilo.

„Dali byste si žvýkačku?“ zeptal jsem se. Když si vybalovali růžové čtverečky žvýkačky, jejich obličejíky se trochu rozjasnily. Finnovi ale stále stékaly slzy po tvářích.

„Děkuju, tati,“ hezky poděkoval, když si cpal žvýkačku do pusy. „Proč maminka umřela?“ Hlasitě popotáhl a pohlédl mi přímo do očí.

„No, víš přece, že byla hodně nemocná. A včera večer, jak jsi u ní byl v nemocnici a ona tě tak objímala, byla už hrozně moc nemocná. Byla tak moc nemocná, až umřela.“

„Chci ji vidět,“ řekl Finn. „Můžu mámu ještě vidět?“

„Je mi to líto, Finne, ale to už nejde.“

Bezmocně jsem sledoval, jak nešťastně žvýká, a nedokázal